

וְהִינּוּ דְאָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשַׁעֲתָא דְנִטְלֵי יִשְׂרָאֵל לְנַחְתָּא בְּגִלוּתָא דְמַצְרַיִם, דְּחִילוּ וְאִימָתָא תְּקִיפָא נָפַל עֲלוּי. אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב, אָמַאי אַתְּ דְּחִיל, (בראשית מו) אַל תִּירָא מִרְדֵּה מַצְרַיִמָּה. מִמָּה דְכָתִיב אַל תִּירָא, מִשְׁמַע דְּחִילוּ הָוָה דְּחִיל.

וְהִינּוּ מַה שְׁאָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשַׁעֲתָא שְׁנַסְעוּ יִשְׂרָאֵל לְרִדְתָּ לְגִלוּת מַצְרַיִם, פָּחַד וְאִימָה חִזְקָה נָפְלוּ עֲלוּי. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב, לְמָה אַתָּה פּוֹחֵד? (בראשית מו) אַל תִּירָא מִרְדֵּה מַצְרַיִמָּה. מִמָּה שְׁפָתוֹב אַל תִּירָא, מִשְׁמַע שְׁפָחַד הִיָּה פּוֹחֵד.

אָמַר לִיה כִּי לְגוּי גְדוּל אֲשִׁימְךָ שָׁם. אָמַר לִיה, דְּחִילָנָא דִּי יִשְׁיַצוּן בְּנֵי. אָמַר לִיה, אָנְכִי אֲרַד עִמָּךְ מַצְרַיִמָּה. אָמַר לִיה תּוּ דְחִילָנָא, דְּלֹא אֲזַפִּי לְאַתְקַבְּרָא בִּינֵי אַבְהָתִי, וְלֹא אַחְמִי פּוֹרְקָנָא דְבְנֵי, וּגְבוּרָאן דְּתַעֲבִיד לְהוּ. אָמַר לִיה, וְאָנְכִי אֲעֵלְךָ גַם עֲלֵה, אֲעֵלְךָ לְאַתְקַבְּרָא בְּקַבְרֵי אַבְהָתְךָ. גַם עֲלֵה, לְמַחְמֵי פּוֹרְקָנָא דְכָרְךָ, וּגְבוּרָאן דְּאֲעֲבִיד לְהוּ.

אָמַר לוֹ, כִּי לְגוּי גְדוּל אֲשִׁימְךָ שָׁם. אָמַר לוֹ, אָנְכִי אֲרַד עִמָּךְ מַצְרַיִמָּה. אָמַר לוֹ, עוֹד אָנִי פּוֹחֵד - שְׁלֹא אֲזַפֵּה לְהַקְבֵּר בֵּין אַבוֹתַי וְלֹא אֲרָאָה אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵי וְהַגְּבוּרוֹת שְׁתַּעֲשֶׂה לָהֶם. אָמַר לוֹ, וְאָנְכִי אֲעֵלְךָ גַם עֲלֵה. אֲעֵלְךָ - לְהַקְבֵּר בְּקַבְרֵי אַבוֹתֶיךָ. גַם עֲלֵה - לְרֵאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיךָ וְהַגְּבוּרוֹת שְׁאֲעֲשֶׂה לָהֶם.

וְתַחֲוֹא יוֹמָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם, סָלִיק לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב, וְאָמַר לִיה, קוּם, חָמִי בְּפוֹרְקָנָא דְכָרְךָ, דְכַמָּה חִילִין וּגְבוּרָאן עֲבָדִית לְהוּ, וְיַעֲקֹב הָוָה תַּמָּן, וְחָמָא כָּלֵא, הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה.

וְאוֹתוֹ יוֹם שְׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם, הָעֵלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ, קוּם תִּרְאֶה בְּגֻאֻלַּת בְּנֵיךָ, שְׁכַמָּה חִילוֹת וּגְבוּרוֹת עֲשִׂיתִי לָהֶם. וְיַעֲקֹב הָיָה שֵׁם וַרְאָה אֶת הַכַּף זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִהָכָּא, (דברים ד) וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגְּדוּל מִמַּצְרַיִם. מָאִי בְּפָנָיו. בְּפָנָיו דָּא יַעֲקֹב, דְּאֲעִיל לְכַלְהוּ תַּמָּן. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו, בְּפָנָיו: דָּא אַבְרָהָם. דְּכָתִיב, (בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאֵן, (דברים ד) וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגְּדוּל מִמַּצְרַיִם. מַה זֶה בְּפָנָיו? בְּפָנָיו זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אֶת כָּלֵם. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו - בְּפָנָיו זֶה אַבְרָהָם, שְׁפָתוֹב (בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם אָמַר, הֲלִבְּן מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד וְגוֹ', אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲזִיךָ, אַתְּ תַּחְמִי כַמָּה אַכְלוּסִין, וְכַמָּה חֲזִילִין דִּיפְקוּן מִמָּךְ. בְּשַׁעֲתָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם, כָּל אֵינּוֹן שְׁבָטִין, כָּל אֵינּוֹן רַבּוּן, סָלִיק קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, וְחָמָא לוֹן, הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו. רַבִּי אַבָּא אָמַר כְּלַהּוּ אַבְהָתָא אֲזִדְמַנוּ תַּמָּן בְּכָל הַהוּא פּוֹרְקָנָא. הָדָא

בַּא רְאָה, אַבְרָהָם אָמַר, הֲלִבְּן מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד וְגוֹ'. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲזִיךָ, אַתָּה תִּרְאֶה כַמָּה אוֹכְלוּסִים וְכַמָּה חִילוֹת שְׁיִצְאוּ מִמָּךְ. בְּשַׁעֲתָא שְׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם, כָּל אוֹתָם שְׁבָטִים, כָּל אוֹתָם רַבּוּת, הָעֵלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אַבְרָהָם וַרְאָה אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל

הוא דכתיב ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו. מאי בְּפָנָיו אֵלֶיךָ אֲבָהָתָא.

רבי אלעזר אמר, ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו: דא יַעֲקֹב. בכחו: דא יִצְחָק. הגדול: דא אֲבָרְהָם. אמר רבי שמעון, וכן בגינייהון דאֲבָהָתָא, אַזְדַּמְן פּוֹרְקָנָא תְדִיר לְיִשְׂרָאֵל, דכתיב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אֲבָרְהָם אֲזָכֹר וְהָאֲרִץ אֲזָכֹר. אֲבָהָתָא תִּינַח, מְהוּ וְהָאֲרִץ אֲזָכֹר. אֵלָא, לְאֶכְלָלָא עֲמַהוּן דְּדוּד מְלָפָא, דְּאִיהוּ רְתִיכָא בְּאֲבָהָתָא (דף נ"ג ע"ב) וְאִינוּן מְתַעְרִין פּוֹרְקָנָא תְדִיר לְיִשְׂרָאֵל.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם. וכי השתא עשה, והא מקדמת דנא אתעביד, מאי את היד הגדולה אשר עשה יי'. אלא, יד לא אקרי פחות מחמש אצבעאן. הגדולה: דכלילין בה חמש אצבעאן אחרנין, ואתקרון פדין גדולה. וכל אצבעא וּאֲצַבְעָא, סליק לחושבנא רבא, וקודשא בריך הוא עביד בהו (ס"א השתא ניסין) ניסין וגבורין, ובהאי אתעקרו כלהו דרגין משלשליהון.

מכאן אוליפנא דא, דבחמש אצבעאן קמאי, פתיב, ויחזק לב פרעה, פיון דאשתלמו אינון חמש, תו לא הוה מלה ברשותיה דפרעה, פדין פתיב ויחזק יי' את לב פרעה.

ועל דא וירא ישראל את היד הגדולה וגו', ויאמינו בי'. וכי עד השתא לא האמינו בי', והא כתיב (שמות ד) ויאמן העם וישמעו וגו'. והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קדשא בריך הוא במצרים. אלא מאי ויאמינו, ההוא מלה דאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התניצבו וראו וגו'.

זה ויאמינו? אותו הדבר שאמר, ויאמר משה אל העם

האבות הזדמנו לשם בכל אותה הגאולה. זהו שכתוב ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו. מה זה בְּפָנָיו? אלו האבות.

רבי אלעזר אמר, ויִצְאֶךָ בְּפָנָיו - זה יַעֲקֹב. בכחו - זה יִצְחָק. הגדל - זה אֲבָרְהָם. אמר רבי שמעון, וכן בשביל האבות מזדמנת תמיד גאולה לישראל, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אֲבָרְהָם אֲזָכֹר וְהָאֲרִץ אֲזָכֹר. האבות מילא, אבל מה זה והארץ אזכר? אלא להכליל עמם את דוד המלך, שהוא מרפכה עם האבות, והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים. וכי עכשו עשה, והרי מקדם לכן זה נעשה? מה זה את היד הגדולה אשר עשה ה'? אלא יד לא נקראת פחות מחמש אצבעות. הגדלה - שפלוילים בה חמש אצבעות אחרות, ואז נקראים גדולה. וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקדוש ברוך הוא עשה בהם (בעת ניסים) ניסים וגבורות, ובהו נעקרו כל הדרגות מהשתלשלותם.

מכאן למדנו זה, שבחמש האצבעות הראשונות כתוב ויחזק לב פרעה. פיון שנשלמו אותן חמש, שוב לא היה דבר ברשות פרעה, ואז כתוב ויחזק ה' את לב פרעה.

ועל זה וירא ישראל את היד הגדולה וגו', ויאמינו בה'. וכי עד עכשו לא האמינו בה', והרי כתוב (שמות ד) ויאמן העם וישמעו וגו'? והרי ראו כל אותם גבורות שעשה להם הקדוש ברוך הוא במצרים. אלא מה אל תיראו התניצבו וראו וגו'.